



В лабиринта на три концептуални градини. Две от тях са исторически, но елементите им звучат авангардно. Третата е съвременна, ползваща идеи и принципи от историческите. И трите - фантазии от скулптурно оформени храсти, жив плет и зелени стени.

Вътрешният двор градина в манастира Свети Лоренцо

## шумолящи камъни

### Шотен гарден в Белгия

Градината е проектирана през 1982 г. Около елегантната класическа къща са оформени геометрични сектори с декоративни ниски растения и обширни тревни зони, в които са интегрирани тенис корт, водна площ и зеленчукова част отстрана. Композиции от храсти осигуряват прехода към гората. Специфичното тук са балансът и хармонията. Разчита се на експресивните качества на естествените материали и най-вече на зеления цвят - алеи няма, ходи се по тревата. Друга много характерна особеност на градината е нагънатият, вълнообразен жив плет от чимшир - идея, заимствана от японския градински дизайн. Жак

Вирц е почитател на органичната геометрия, в която подходящи растения като бук, габър, тис и чимшир се подрязват и оформят така, че да създадат стени, плетове и подпори, допълващи скулптурите, тревните и водните повърхности.

### Манастирът на свети Лоренцо в Испания

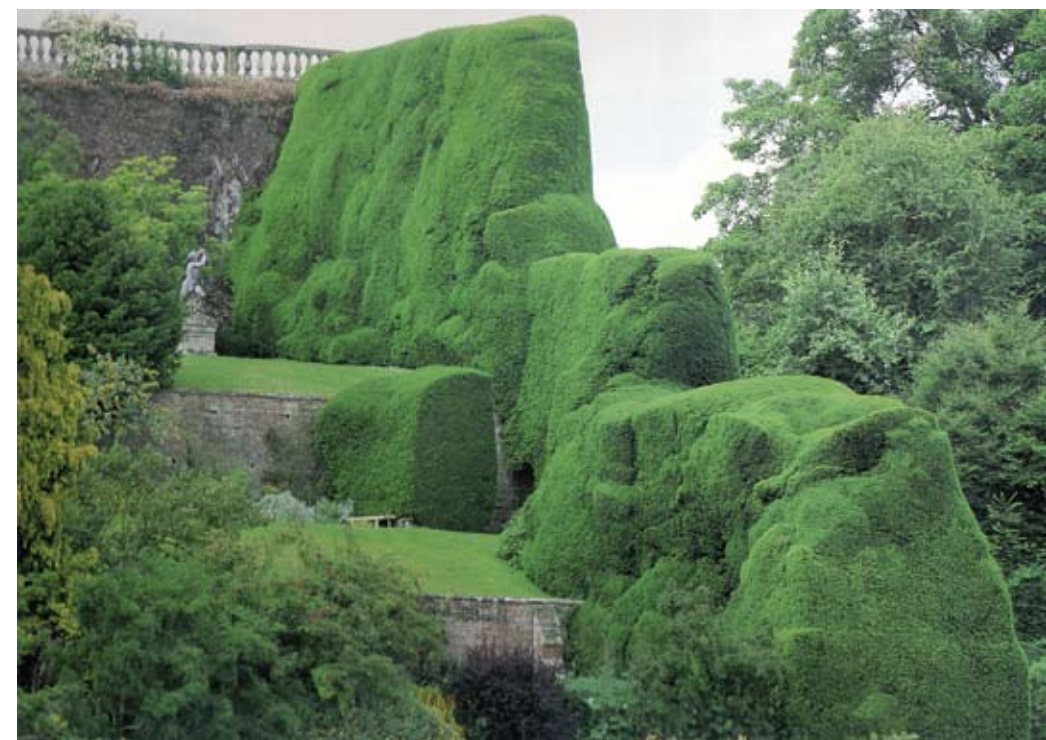
Градината е направена в един от вътрешните дворове на манастира, създаден през XIII век. Типично средновековна - правоъгълна и заобиколена от колонада, тя е преходно пространство, водещо към околните постройки, но най-вече място за съзерцание, за разходка и за четене. Вътрешният двор на евангелистите, носещ името си

от белите мраморни статуи на апостолите, е един от най-големите вътрешни дворове градини в света. Първоначално е бил засаден само с цветя. По-късно те са заменени с чимшири. Сега лабиринтът от растения на около 400 години е една от най-необичайните гледки в света. Старите и уникално избуяли чимшири са били оформяни от градинари в продължение на векове, така че да образуват гъсти шарки. Сред многото религиозни символи, "нарисувани" от подрязаните храсти, е този на раковината на поклонниците от Сейнт Джеймс, емблема, която все още носят наследниците им. В един от квадратите на градината има обрасъл с мъх фонтан и потънала

в земята водна площ, заобиколена с напрати. По колонадата се вие вистария, която парфюмира въздуха през пролетта.

### Градината на замъка Поуис

Средновековният замък е построен върху хълм. Градината е направена през XVII век в съответствие с основните принципи на Ренесанса. Мястото е терасирано. Градината се разстила като килим надолу по хълма и в подножието му, така че нейната красота и геометрия да се виждат от прозорците на замъка. Днес е известна най-вече заради фантастичните скулптурно оформени тисови дървета, които са засадени от вътрешната страна на стените, обвили са ги, преливат над тях и се спускат от външната им страна. Трудно е да се повярва, че някога това са били единични тисови дървета, разположени през равни интервали и строго подрязани в геометрични форми. Друго характерно за градината са ароматните рододендрони, пищни катерливи растения, топлолюбиви цветя, напрати, които растат добре в завета на стените, храстите и плетове. Някои от тях се отглеждат в оранжерия през зимата и се важдат през април.



Тисовите дървета с необичайни форми, обвили стените на терасите в замъка Поуис

### Вълнообразният жив плет от чимшир в Шотен гарден



- Широколистни дървета
- Храсти
- Трева
- Вода
- Настилка
- А Тенис корт
- Б Декоративни геометрични градини около сграда
- В Зеленчукова градина

План на Шотен гарден



## зеленото пространство

### Живи плетове и стени

За да се оформят живите плетове и стени, са необходими няколко години, но ако се поддържат както трябва, в много случаи те са по-добър вариант от оградите, тъй като осигуряват текстура и цвят, спират вятъра и намаляват шума. Пропускливостта на живата преграда варира в зависимост от вида на растенията и времето на годината. Например през зимата стена от вечнозелен тис пропуска по-малко, отколкото стена от листопаден бряст. За да направим висок геометричен жив плет, можем да използваме туя, тис, лъжекипарис или чимшир, лоницера, сантолина, ако искаме плетът да е нисък, в партер или покрай алея. За пейзажен жив плет са подходящи форзиция, котонестър, берберис, храстовидни рози. Ако смесим

вечнозелени и цъфтящи храсти, може да се получи красива жива мозайка и подобен на килим цветен фон, който се променя през годината. Често използвани за това видове са тис, илекс, габър и бряст. Много ефектно е и съчетанието на зелени растения с растения с ароматни цветове, интересни листа, атрактивни плодове или стебла.

### Зелени строители

За да се постигне ефект на жив плет, храстите се засаждаат по-гъсто от обикновено - през 30-60 см в зависимост от вида. Ако искаме по-гъст жив плет, засаждаме шахматно в два реда. Резитбата е много важна, за да се оформят храстите като жив плет. Тъй като трябва да се стимулира растежът на клонките от самата основа на храста чак

до върха, широколистните се изрязват на 1/3 от височината им през първата и втората година. За да се оформят бързорастящите (лигуструм, глог) като жив плет, се изрязват късно напролет на около 20-40 см от земята, а през лятото се подрязват страничните клонки. Храстите, оформени като трапец, или закръглените живи плетове са много по-устойчиви на снега и силните ветрове, отколкото правоъгълните. Геометричният жив плет трябва да се подрязва редовно, за да се поддържа формата му. Това става с ножица за храсти или електрически тример. За да постигнем равна и хоризонтална горна повърхност, опъваме канап между две вертикално забити летви. Ако искаме да подновим жив плет, това става в продължение на два ►

**Короните на храстите могат да се подрязват по всяко време на годината, но пролетта, преди да се разлистили и преди да започне активната вегетация, е времето на основните резитби.**

## Виртуози с ножици



сезона. Първата година се изрязва ниско едната му страна, а другата - нормално. На втората година се изрязва ниско и другата страна.









### Зелени скулптори

Някои храсти, особено вечнозелените, са си естествено добре оформени и компактни и са привлекателни такива каквито са. Обикновено при тях е достатъчно да се премахнат напролет измръзналите, окършени и болни клонки или само леко да се подреже целият храст след цъфтеж. Други изискват редовно и периодично подрязване, за да се поддържа декоративният ефект. Времето на резитбите зависи от вида на храста и от резултата, който искаме да постигнем, но най-често се правят напролет. Подрязването може да се използва и когато имаме занемарен или изоставен храст или прекалено пораснал, за да му върнем свежия и естетичен вид. Ниското изрязване стимулира побърз растеж от лекото и се прави, когато формата на храста като цяло не е хубава или балансирана. Затова основен принцип е: подрязвайте ниско бавнорастящите храсти и леко - бързорастящите. Рязането става с остри лозарски ножици. За по-дебелите клонки и издънки се използват специални ножици с дълги гръбжи или трион с фини зъби. Рязането става под наклон, винаги над пъпка, обикновено външна или от страната, откъдето искаме да се образува новото стъбло. При храсти със срещуположни пъпки (като

люляка например) отрезът се прави хоризонтален, над пъпките - така ще се развият едновременно и двете пъпки. Резитбата задължително се извършва, когато е преминала опасността от късни пролетни слани. Ако е студено, новите пъпки, както и стebelata, могат да измръзнат. Ако рязането се съчетае и с подхранване с торове, растежът ще се стимулира още повече. Резитбите за оформяне обикновено се правят напролет (март-април). Обикновено широколистните храсти се нуждаят от повече подрязване, отколкото вечнозелените. Ако храстът няма добре балансирана система от клони, може да се изреже ниско целият, за да се стимулира нов растеж. В случай че някой много силен клон или издънка разваля силуета, трябва да се подреже леко, за да се овладее растежът. Храстите, които цъфтят на тазгодишни клонки (т.е. на новообразували се през настоящата година), се подрязват напролет на около 20-30 см от земята, за да се стимулира растежът на повече нови стемла и по този начин да има повече на брой и по-едри цветове (например спирея, будлея, хидрангеа паникулата). При храстите с ефектни цветни стемла като белия грян или с ефектни листа като черволистните леска или смрадлика също се препоръчва ниско изрязване (на около 10-15 см от земята) напролет. Така се стимулира растежът на нови, силни стемла с по-наситен цвят или съответно на по-големи цветни листа.

**Терасирана правоъгълна градина на наклонен терен, в която различни видове храсти са засадени и след това подрязани в пейзажни и геометрични форми. Стилизиран миналабиринт, заобиколен от пергола, е разположен в оформената между къщата и оградата вътрешен двор**



- Храст 
- Храст 
- Храст 
- Трева 
- Настилка 
- Настилка 
- Стълби 
- Подпорна стена 
- Аркада/пергола **А**
- Лабиринт **Б**
- Сграда **В**
- Вход на двора **Г**